

Na dně

„Fosilizovaná“ verze *Na dně* mi objasňuje některé aspekty Stanislavského metody. Pro mne nejzřetelnější byla neustálá akce na scéně. I pokud na ně není přímo upřena pozornost (tj. zrovna nemluví nebo nejsou v dialogu s jinou postavou) herci se málokdy jen „vyskytují“ na scéně. Jejich existence na jevišti je vždy doprovázena činností, ať už se jedná o hraní karet, četbu, drobné práce atd. Tyto činnosti, jsou, pokud se nepletu, předepsány už Gorkým (celé inscenaci si vůbec udržuje vysokou věrnost předloze, ať už v dodržování replik či právě v uposlechnutí scénických poznámek). Jakákoli scéna se pak stává komplexním a celistvým výjevem, ve své detailnosti pro mne až místy hraničící s filmem (ano, vím, že zde to do jisté míry bude dané způsobem, jakým je inscenace zachována). K detailnosti činností se váže podrobnost scény jako takové. Působí maximálně realisticky, ať už v interiéru noclehárny či v exteriéru. Ani jedno však není na pohled líbivé, pokoj působí špinavě, je stísněný, přeplněný, herci musí svůj pohyb pečlivě plánovat, chaotické pobíhání není možné. Oproti tomu je scéna odehrávající se před domem vzdušnější. Nepůsobí však příjemněji, i zde je zřetelná otrhanost a sešlost. To nic nemění na důkladné práci a koordinaci herců, patrnou zejména v davové scéně odehrávající se okolo zraněné Nataši. Chaos, který na okamžik zavládne, není zmatený, ale očividně pečlivě připravený. Pohyb a akce jsou ostatně rozvrstveny v několika výškových rovinách. V interiéru herci stojí, sedí, leží na posteli, posedávají ve výklencích, prostor je plně využíván. Podobný princip lze vyzorovat i ve venkovní scéně, kde je výšková rozvrstvenost umožněná jednak žebříkem (na který herci spíše „povylézají“, než že by na něj plně šplhali), ale zejména oknem, z něhož se vyklání Vasilisa. Její interakce s postavami pod ní je pak vizuálně zajímavější, scéna opět působí zaplněně, je pečlivě využita.

Jakkoli si jsem vědoma postupů, které pro vytvoření inscenace byly použity, nemohu si pomoci, ale celek na mne svou naprostou precizností působí téměř pedantským dojmem. Přenáší vlastně text do každého detailu na jevišti, z dnešního pohledu působí inscenace poněkud zdlouhavě, téměř zkameněle. Snaha o vysokou míru realističnosti je pro mne místy téměř rušivá, zejména v oně neustávající činnosti všech aktérů.